



Професионалното образование и обучение – приоритет за България

“Дуалната система на професионално образование - швейцарски и германски модел”



Д-р Меглена Плугчиева,

***Извънреден и пълномощен Посланик на Република България
в Конфедерация Швейцария и Княжество Лихтенщайн***

София, 14.10.2013 г.





Съдържание

- **Защо обсъждаме тази тема?**
- **Какво представлява дуалната система на професионално обучение - швейцарски и германски модел?**
- **Какво би могло да се направи в България?**





Защо обсъждаме тази тема?

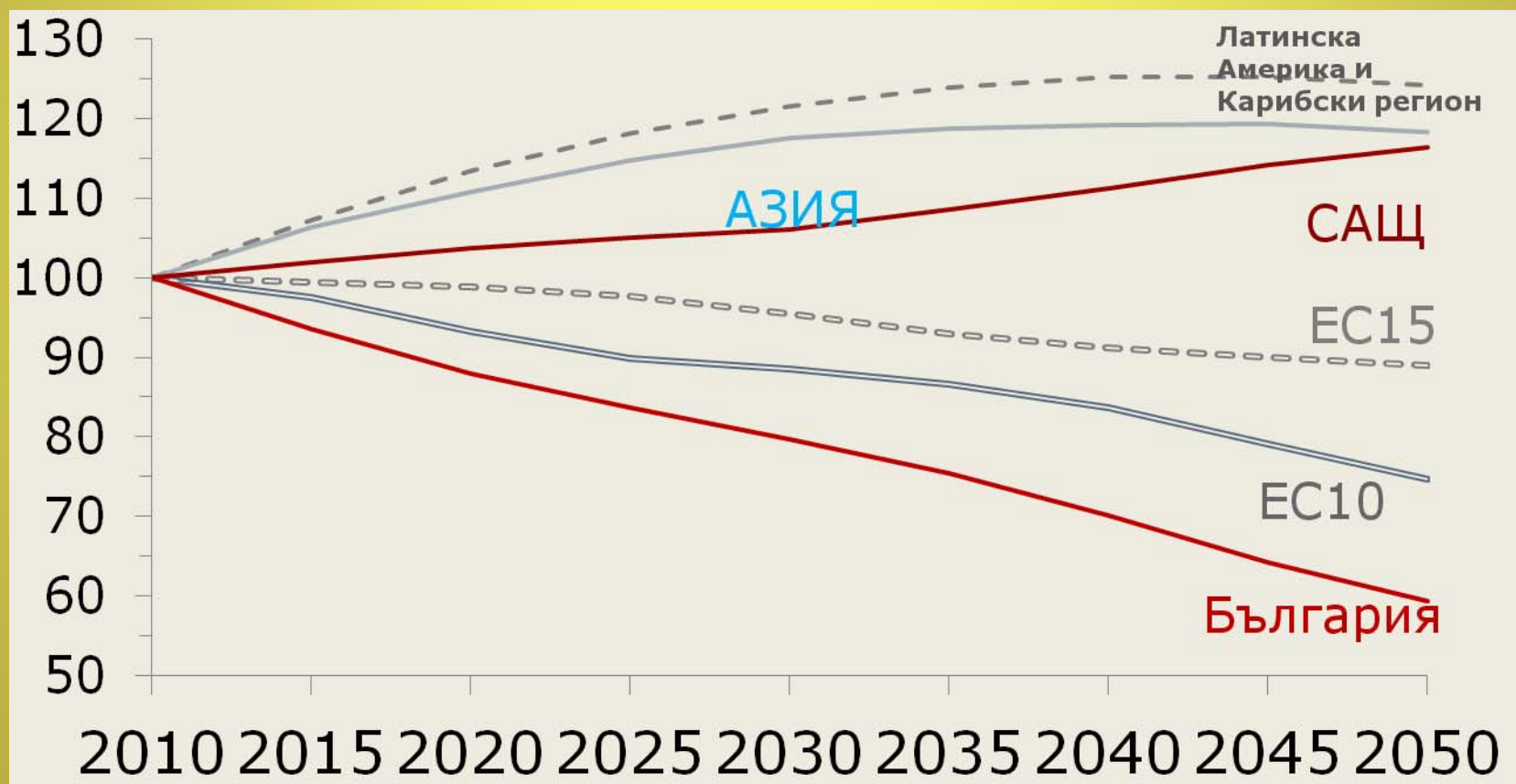
Данни на НСИ за безработицата в България

	Безработни лица – хил.	Коефициенти на безработица - %
Общо:	437.3	12.9
мъже	251.7	14.0
жени	185.6	11.7
По възраст:		
15 - 24	65.9	28.7
25 - 34	119.2	15.3
35 - 44	94.7	10.1
45 - 54	83.9	10.2
55 и повече	73.5	12.1



Защо обсъждаме тази тема?

България е на път да отбележи най-стръмния спад на населението в трудоспособна възраст в световен мащаб

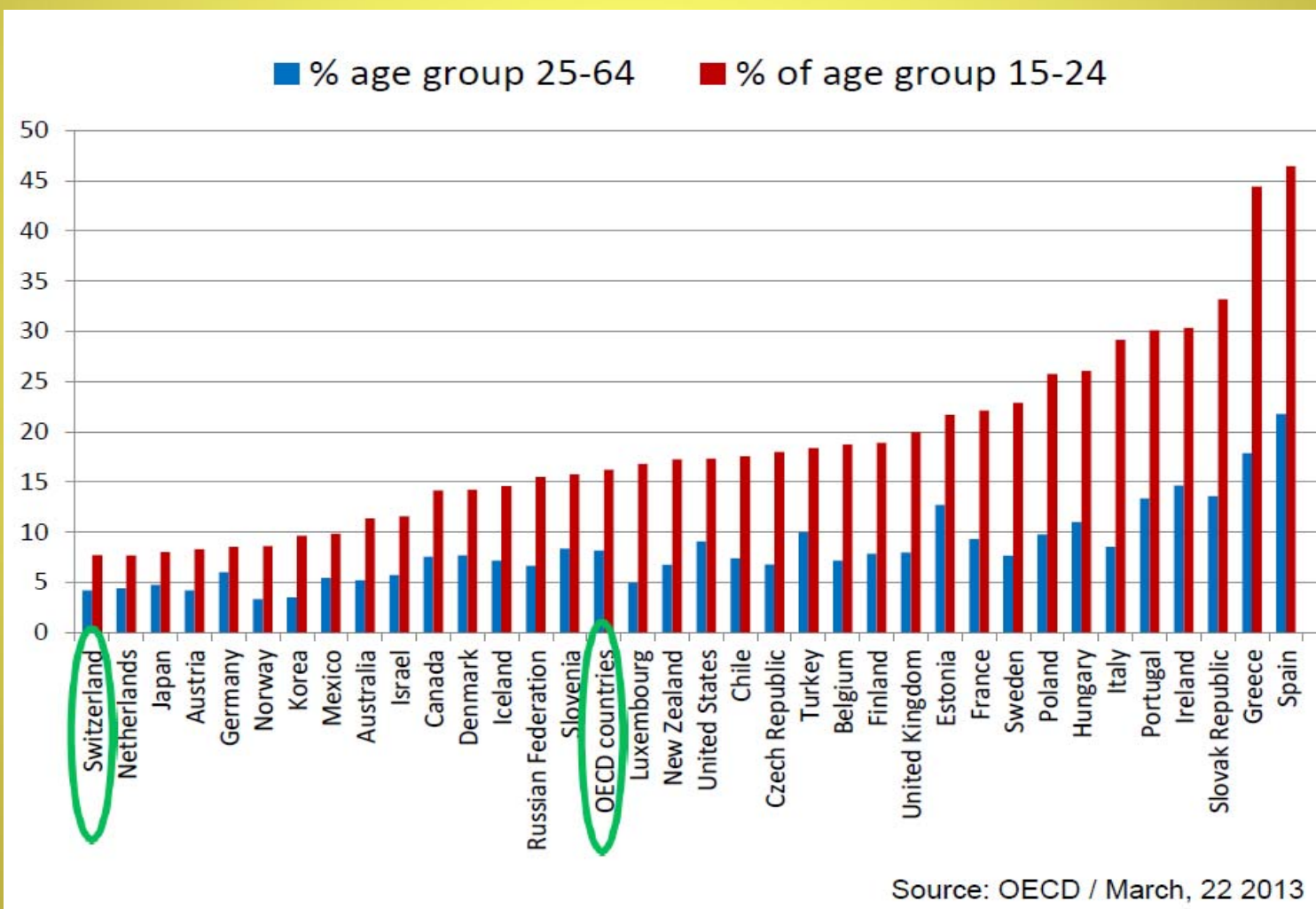


Източник: Световна банка, по данни на отдела за населението на ООН(2011)



Защо обсъждаме тази тема?

Най-ниски нива на младежка безработица в страните прилагачи дуалната система на професионално образование





Швейцарски модел на дуална система на професионално образование



- Закон за професионалното образование от 2002 г;
- Партньори с ясно дефинирани и разпределени ангажименти и задачи. Задължителна координация;
- Финансиране на системата - 60% от бизнеса и 40 от държавата и Фонд професионално обучение;
- Доверие и подкрепа от обществото.





Швейцарски модел на дуална система на професионално образование



Една мисия – трима партньори





Финансиране на системата в Швейцария



Общо финансиране

- 6 500 милиарда шв.франка на година
- 43,3% от тях публично
- 56,7% от бизнес

Публично финансиране

- $\frac{1}{4}$ от Федералния бюджет и $\frac{3}{4}$ от Кантоните

Финансиране от бизнеса

- Предоставят места за обучение и практики, организират обучителния процес / 30-40% от швейцарските компании предоставят места за обучение/

Професионални финансови фондове организирани по браншове





Швейцарски модел на дуална система на професионално образование

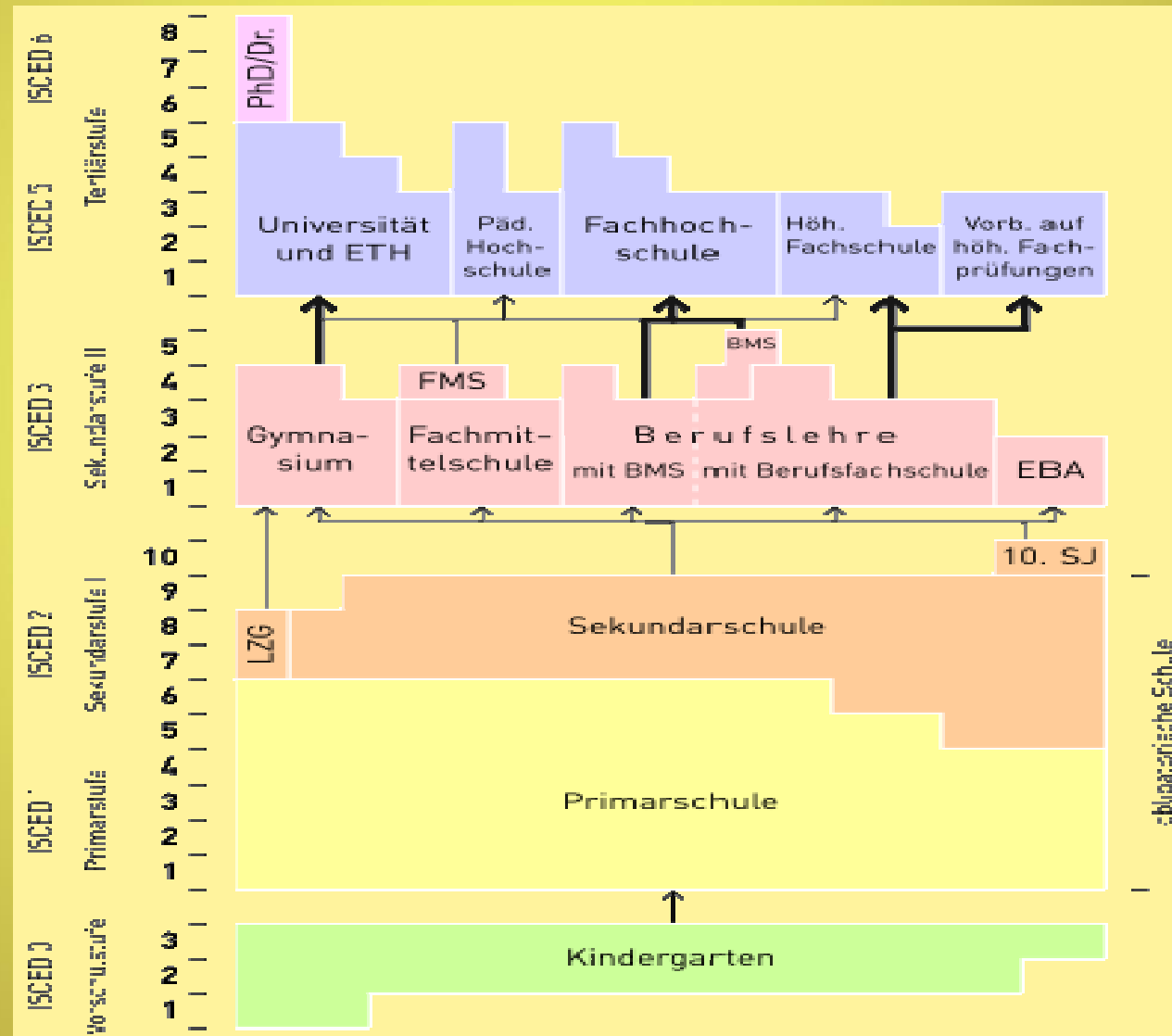


Фактори, определящи пазара на професионално образование



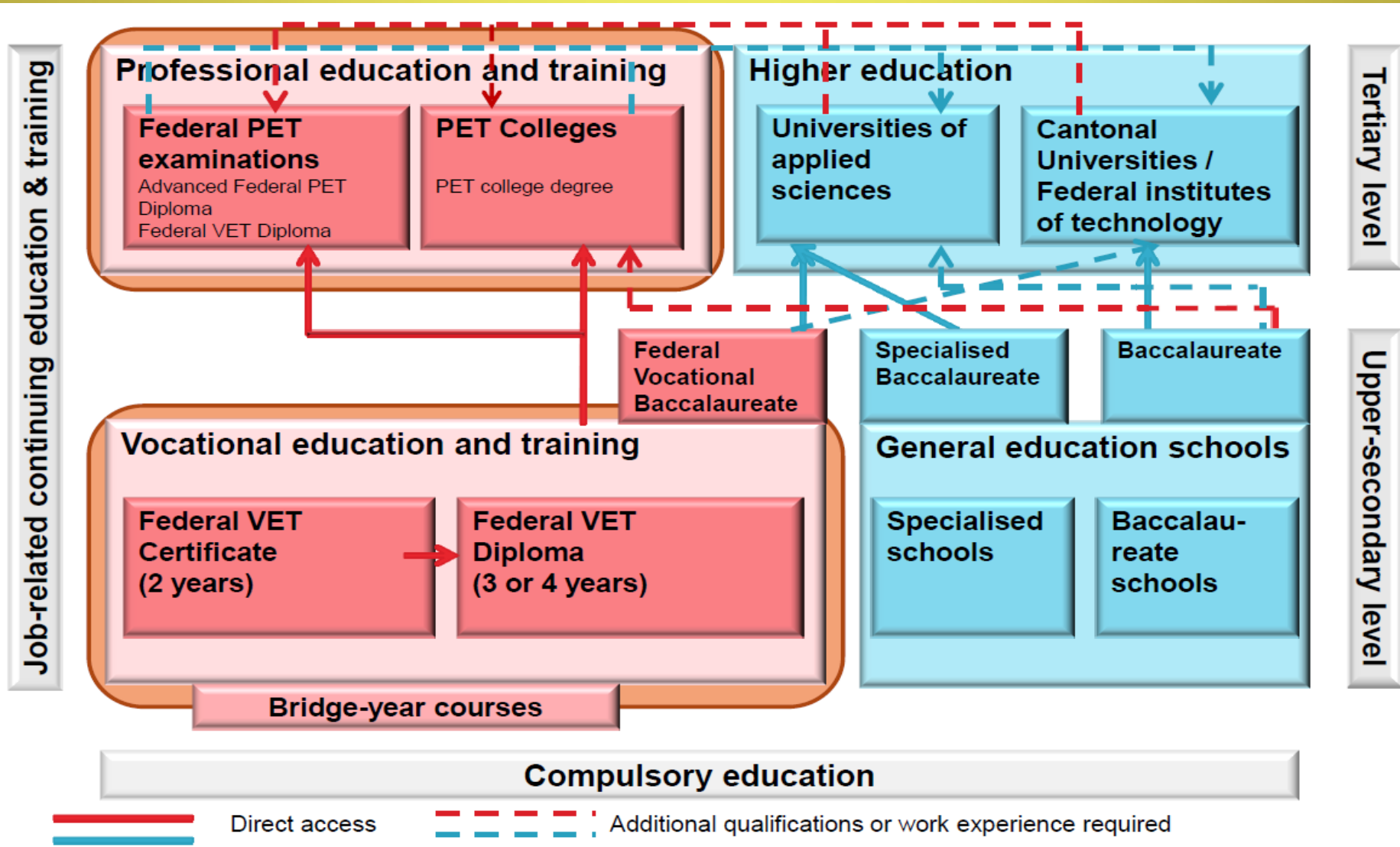


Швейцарски модел на дуална система на професионално образование – общ модел





Швейцарски модел на дуална система на професионално образование





Швейцарски модел на дуална система на професионално образование

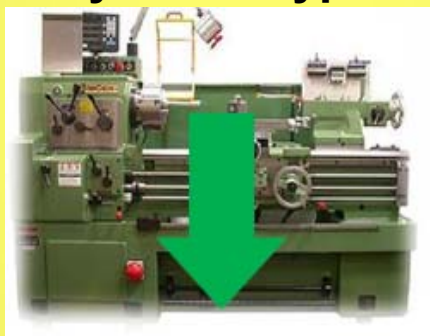
Пряка и непосредствена връзка между практика и теория

Реална заетост



В предприятието -
3-4 дни седмично

Практическо обучение/курсове



Практически курсове –
в професионални
центрове

Теория



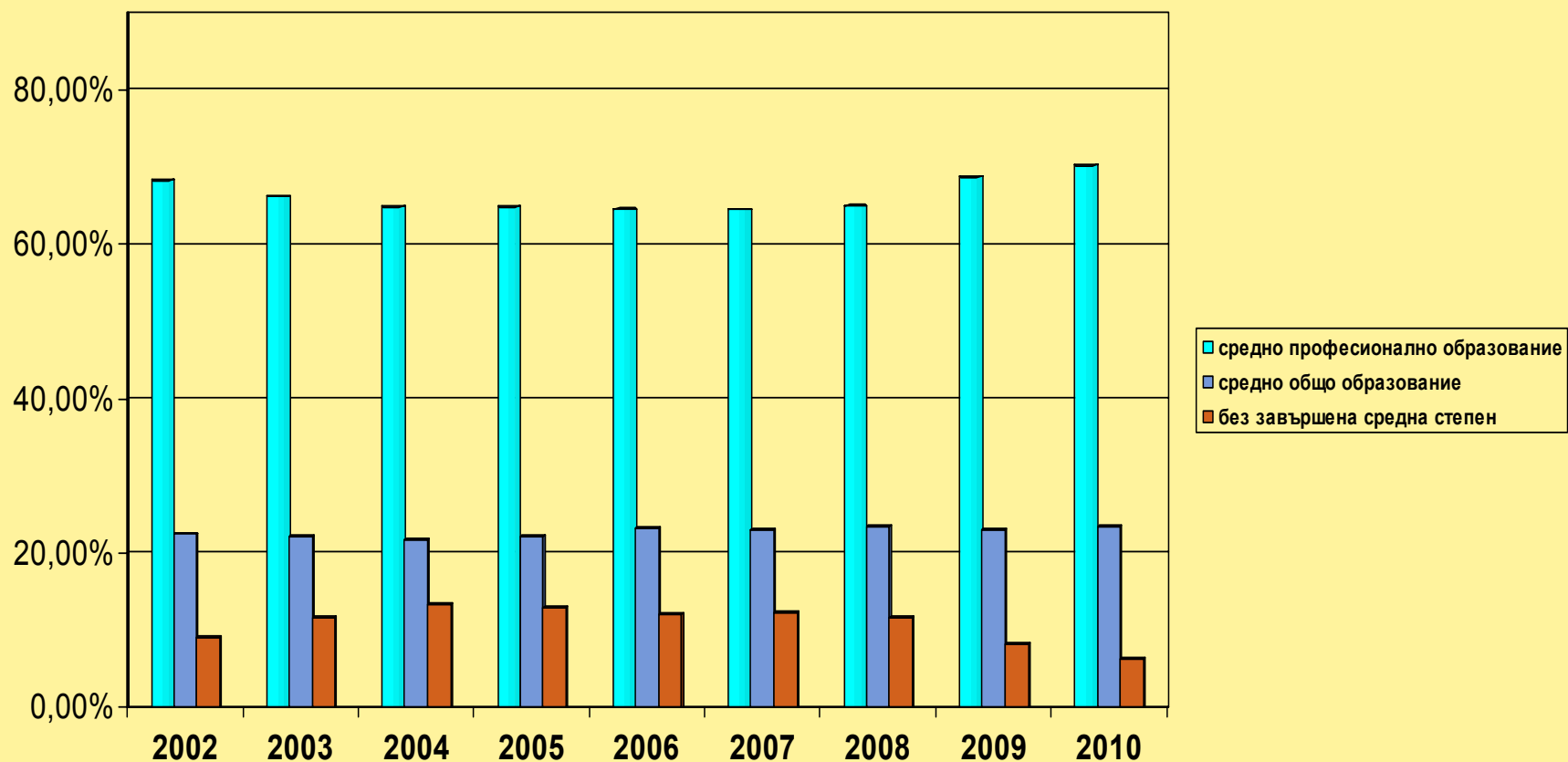
Професионално училище -
1-2 дни седмично

- 2/3 от младежите се обучават по дуалната система в 250 професии (индустрия, услуги, здравеопазване, селско стопанство)



Швейцарски модел на дуална система на професионално образование

Над 90% от младежите в Швейцария завършват средно образование, като над 70% - средно професионално образование





Швейцарски модел на дуална система на професионално образование



Предимства за партньорите:

- За бизнеса:

- Дългосрочно планиране и прогноза на бизнеса
- Пълна интеграция на професионалното образование, средно и висше в швейцарската образователна система
- Осигурена е обучена работна ръка за бизнеса
- Намаляване разходите за начално, стартово обучение
- Създава се емоционална връзка между обучените и предприятието (създава се мотивация)

- За обучаващите се:

- Системата дава възможност за гарантирана реализация
- Документ за образование с възможност за преход към по-висока степен на професионално образование или преход към университет
- Осигурено заплащане по време на обучението

- За държавата:

- Ниска безработица, особено сред младите
- Висока конкурентоспособност и иновативност на икономиката
- Ползва се с високото доверие и подкрепа на обществото
- Експортен продукт на Швейцария



Швейцарски модел на дуална система на професионално образование

Иновативност и конкурентоспособност

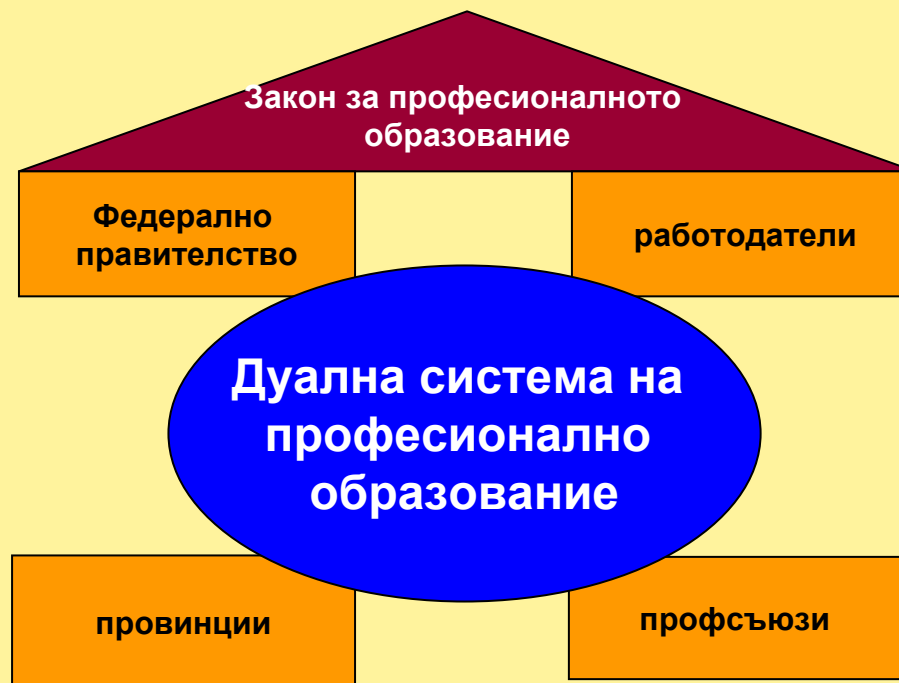
Rank	WEF Global Competitiveness Index 2012-2013	IMD World Competitiveness Scoreboard 2012	European Innovation Scoreboard 2011
1	Switzerland	Hong Kong	Switzerland
2	Singapore	USA	Sweden
3	Finland	Switzerland	Denmark
4	Sweden	Singapore	Germany
5	Netherland	Sweden	Finland



Германски модел на дуална система на професионално образование



- Цели и задачи
- Законодателство от 2005г. (Първи закон от 1969г.)
- Национален пакт за професионално обучение между Федералното правителство и социалните партньори (2010 – 2014 г.)
- Финансиране – 84% от бизнеса и 16% от държавата





Германски модел на дуална система на професионално образование



Предприятие

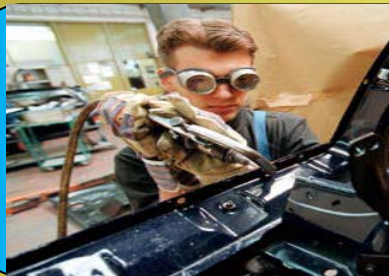
Професионално училище

- Обучението протича основно в предприятието - съпроводено от часове в професионалното училище





Германски модел на дуална система на професионално образование



В предприятието

- 3 - 4 дни в седмицата
- На основа на Правилник за професионалното образование
- В рамките на договор за обучение (сключва се между предприятието и обучаваното лице). Осигурява се заплащане на лицето
- Обучение директно в практиката.



В професионално училище

- Средно 1-2 дни в седмицата
- На основата на рамков учебен план
- Общобразователно обучение е 1/3 от учебния план, а професионалното специализирано обучение е 2/3 от учебния план.





Германски модел на дуална система на професионално образование



340 професии във всички области
60% от младежите са обхванати в системата



Индустрия



Търговия



Строителство



Офис мениджъри
и
администрация



Здравеопазване



Селско стопанство





Германски модел на дуална система на професионално образование



Успешен модел на дуално образование:

- Мнозинството се обучава по дуалната система
- Отворена е и за отпадащите от образователния процес ученици
 - Финансира се предимно от предприятията
- Дуалната система осигурява гарантирана заетост

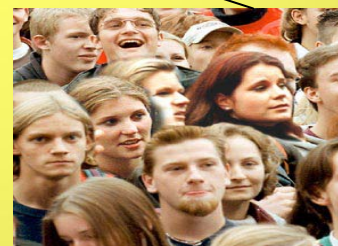


Без завършено задължително общо образование - 2%



С общо средно образование 10 клас - 30%

Структура на влизащите в системата младежи



С основна степен на професионално образование - 39%



Завършили с матура, с право за кандидатстване във ВУЗ - 17%

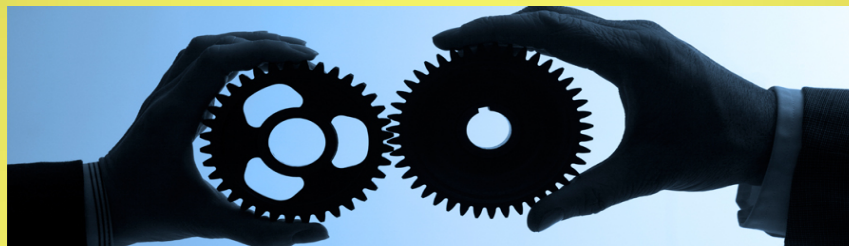




Германски модел на дуална система на професионално образование



Предимства за партньорите:



За бизнеса:

- Подсигуряване на нуждите от специализирана работна сила
- Намаляване на средствата за навлизане в професията
- Повишаване на мотивацията и лоялността към предприятието
- Точна квалификация за конкретната работа
- Добавена стойност от обучаващите се

За държавата:

- Ниска безработица, особено сред младите
- Висока конкурентоспособност и иновативност на икономиката
- Ползва се с високото доверие и подкрепа на обществото
- Професионалното обучение – инвестиция в бъдещето и ориентирано към мобилност на работната сила
- Обща отговорност и съвместна работа на всички партньори в системата

За младежите:

- Добри шансове на трудовия пазар
- Признат сертификат/диплома за професия
- Близост до практиката
- Заплащане по време на образованието



Какво би могло да се направи в България?



От 2012 г. ФРГ има Меморандум за сътрудничество с Испания, Италия, Гърция, Португалия, Литва, Словакия и извън ЕС с Русия, Китай, Индия и Турция

Предистория в България:

- Проект на ГТЦ от септември 2009 до декември 2010 г.
- Концепцията на проекта предвиждаше за три професии/текстилна промишленост, машиностроене и сектор газови инсталации/да се изпробва нов модел на обучение

Ролята и мястото на ГБИТК – актуални инициативи:

- Анкета за установяване на потребностите на фирмите
- Създадени са специализирана комисия „Обучение и квалификация“ и специализирани работни групи “Мехатроник“ и „Търговия“ към ГБИТК
- Единични решения за професионално обучение в Балкан Стар, Либхер Хаусгерете Марица ЕООД и Пирин Текс



Какво би могло да се направи в България?



Необходимо е да се следва принципа:

«умен трансфер на елементи, а не copy-paste»

/проф. Д. Ойлер, изследване на Бертелсманщифтунг/

- **Определяне на стратегическите цели и задачи**
- **Анализ на рамковите условия в България**
- **Определяне на партньорите, техните задачи и ангажименти и създаване на механизъм за координация**
- **Оформяне и подписване на национален пакт за професионално обучение между партньорите**
- **Промени в законодателството за въвеждане на системата за професионално обучение**
- **Гарантиране на финансирането на системата /еврофондове/**
- **Провеждане на активна информационно-разяснителна кампания сред бизнеса, обществото и младите хора за същността и предимствата на системата**



Какво би могло да се направи в България?



BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

В рамките на Българо-швейцарската програма ще стартира пилотен проект за прилагане на швейцарския модел на професионално обучение с осигурено финансиране от 1.5 млн. шв. франка - швейцарска помощ



Благодаря за вниманието!

